

Restauració del Llibre: C-200/3/17

“Historia de Nueva – España”

Hernán Cortés

Coordinació

Tana Andrades Marquez

Becaris

Rosalba Poveda Mira

Barcelona, 7 de Maig de 2014

MATÈRIA	Llibre	NÚM. FITXA	2014-13
AUTOR	Hernán Cortés / Don Francisco Antonio Lorenzana		
TÍTOL	"Historia de Nueva - España"		
LLOC/DATA	Mèxic / 1770		
SIGNATURA	C-200/3/17		
DIMENSIONS	27,7 x 20,5 x 4,1cm		
FULLS	229 ff.		
SUPORT	Paper		
TÈCNICA	Tipografia i calcografia		
ENQUADERNACIÓ	Pergamí original		
PROCEDÈNCIA	Reserva		
DATA RESTAURACIÓ	14-03-2014 / 07-05-2014		
Equip de restauració :	Direcció: Tana Andrades Marquez Becàries : Rosalba Poveda Mira		
		ESTAT DE CONSERVACIÓ	3 - Dolent
		1-bo, 2-regular, 3-dolent, 4-greu, 5-ruïnos	

Imatges

Imatge de portada	Imatge d'enquadernació

DESCRIPCIÓ DE LA PEÇA

- Llibre del S. XVIII compost per 229 pàgines, 1 guarda inicial i una guarda final de paper de drap. Conté 3 mapes desplegable, un full d'“Erratas” i 33 làmines calcogràfiques. Tots els quaderns estan formats per un sol bifoli, a excepció de les làmines i dels mapes desplegable, que són fulls solts.
- Els tres talls del llibre estan policromats de color vermell. El cosit del llibre és en forma de dent de gos. L'encolat dels quadernets va ser realitzat amb una gran quantitat de cola forta.
- Tintes impreses de dos tipus: vermella (tipogràfica, només a la portada) i negra (tipogràfica i calcogràfica, en tot el llibre). Hi ha algunes anotacions marginals realitzades amb tinta metal·lo àcida. A la portada hi ha dos segells de tampons de color negre del convent de Santa Caterina.
- L'enquadernació del llibre és probablement l'original. Es tracta d'una enquadernació de pergami, de tapes soltes, amb ànima de cartó. A la part superior del llom hi ha adherit un teixell amb lletres daurades. Trencafiles manuals cosides al seu interior, però que no travessen ni s'uneixen a l'enquadernació.

ESTAT DE CONSERVACIÓ

- **Tintes:** L'estat de les tintes tipogràfiques i calcogràfiques és estable. La tinta metal·lo àcida ha enfosquit el paper, però no ha arribat a foradar-lo.
- **Suport:**
 - Presenta nombroses pèrdues produïdes pels insectes, la concentració de forats més alta es troba a l'inici del llibre, especialment a la zona del llom i marges de la caixa de text.
 - Es poden observar algunes taques d'oxidació puntuals, probablement produïdes per les tintes calcogràfiques.
 - Ditades i taques de pol·lució diversa.
 - El cosit en forma de dent de gos dificulta l'obertura del llibre.
- **Enquadernació:** El pergami es troba en força bon estat de conservació, alguns estrips i forats d'insectes. El cartó de la part interior de les tapes es troba fragmentat amb diverses pèrdues.

CONCLUSIONS DE L'ESTAT DE CONSERVACIÓ

(justificació de la restauració)

La principal alteració que pateix el llibre són les nombroses pèrdues produïdes pels forats d'insectes en el suport. També cal destacar, però, la problemàtica que ve cosit en forma de dent de gos, el qual impedeix obrir amb facilitat el llibre.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

<ol style="list-style-type: none"> 1. Desmuntatge del llibre i de l'enquadernació. 2. Neteja humida dels fulls. 3. Desacidificació. 4. Neteja humida de l'enquadernació. 5. Reintegració de les pèrdues en el suport. 	<ol style="list-style-type: none"> 6. Consolidació del suport. 7. Reintegració de les pèrdues en l'enquadernació. 8. Relligat. 9. Muntatge del llibre i de l'enquadernació.
--	---

PROCÉS DE RESTAURACIÓ: Bloc

NETEJA	Materials
<p>-En sec: Pols i restes de matèria produïdes pels insectes, així com de la pol·lució acumulada.</p> <p>-Humida: Neteja per immersió en un bany alcalí amb aigua tèbia i amoníac. S'aprofita l'ocasió per a eliminar amb un pinzell i un bisturí les restes de cola forta adherides a la part del llom dels bifolis.</p>	<p>-Paletina, goma d'esborrar i bisturí de fulla recanviable del núm. 15.</p> <p>-Aigua (30°C) i amoníac.</p> <p>-Un bisturí de fulla fixa i paletina</p>
<p>DESACIDIFICACIÓ</p> <p>Realitzada durant la neteja en humit.</p>	<p>-Aigua tèbia (30°C) i amoníac.</p>
<p>CONSOLIDACIÓ</p> <p>-Reaprest: Encolat manual després d'haver reintegrat les pèrdues de forma mecànica (<i>Veg. Reintegració</i>)</p>	<p>-Tylose®: 10g x 1l d'aigua i 1g d'hidròxid càlcic.</p>
<p>REINTEGRACIÓ</p> <p>-Mecànica: Reintegració de les pèrdues produïdes pels insectes amb pasta de paper.</p> <p><u>Procés:</u> En primer lloc, se submergien en aigua els fulls a reintegrar per a dilatar-ne les fibres. Seguidament, s'omplien els forats d'insectes amb pasta de paper a la màquina reintegradora. Encolat dels fulls a la taula de succió, amb Tylose® i (amb l'ajuda d'una pera) s'aplicava sobre les pèrdues més grans una barreja de pasta de paper i de Tylose® (per a evitar que les reintegracions saltessin un cop assecat el paper).</p> <p>Encara sobre la taula de succió, reforcen amb una tira de paper tissú sobre el llom dels bifolis per a evitar que les reintegracions saltessin en el moment de plegar els quaderns.</p> <p>Premsat durant uns 2 minuts entre Reemays® i "fliselinas"; i finalment, es deixaven assecar els fulls per oreig.</p>	<p>-Aigua.</p> <p>-Pasta de paper: Mostra A-1</p> <p>-Tylose®: 10g x 1l d'aigua i 1g d'hidròxid càlcic.</p> <p>-Tissú de 10g/m².</p> <p>-Pinces.</p> <p>-Paletina</p> <p>-Pera de goma.</p> <p>-Planxes de plàstic entre les quals premsar els fulls de paper.</p> <p>-Fliselinas per a absorbir l'aigua del paper.</p> <p>-Premsa mecànica.</p> <p>-Assecador (estenedor).</p>

PROCÉS DE RESTAURACIÓ: Enquadernació

NETEJA	Materials
- Humida: Es va netejar la superfície del pergami amb un cotó impregnat en una barreja d'aigua, alcohol i glicerina.	-Dissolució: 78% d'aigua -20% d'alcohol -2% de glicerina.
APLANAT	
-Pressió moderada entre paper secant durant uns quants dies, que proporciona un assecatge progressiu.	-Paper secant. -Premsa de percussió.
CONSOLIDACIÓ	
Estrips: Consolidació els estrips presents en el pergami.	-Pines, pinzell rodó de cerres, estisores i un fragment de <i>Melinex</i> [®] . -Paper Japó 20g/m ² . -PVA (Acetat de Polivinil). rectificat
REINTEGRACIÓ	
Pèrdues en el pergami: reintegració dels forats d'insectes i pèrdues de pergami presents en el llom amb paper japó. <u>Procés:</u> S'adheria un fragment de paper japó de to clar i de poc gruix a la part interna del pergami amb PVA; a continuació, s'adheria amb <i>Tylose</i> [®] una altre fragment de paper japó, més gruixut i de to més fosc, a la part externa del pergami, únicament sobre la zona coberta pel paper Japó de to més clar. També es van consolidar els estrips del pergami amb Tissú.	-Pines, pinzell rodó de cerres, estisores i un fragment de <i>Melinex</i> [®] . -Paper Japó de 40g/m ² tenyit amb cafè. -Paper Japó de 20g/m ² sense tenyir. -PVA (Acetat de Polivinil). - <i>Tylose</i> [®] : 35g x 1l d'aigua. -Tissú de 12g/m ² .

RELLIGADURA

COSIT	
- Enquadernació Americana (sense cosit): S'aplicà PVA en el llom dels quaderns i dels fulls solts del llibre per a adherir-los entre si. <u>Procés:</u> Després d'ordenar i d'escairar pel cap del llibre tots els quaderns i les làmines, es va col·locar el llibre sencer en un burro i es van realitzar 5 incisions al llom dels quaderns amb una serra (seguint el mateix patró que se seguiria en cas d'haver de cosir el llibre); aquestes incisions ajudarien a retenir l'adhesiu que després s'aplicaria en el llibre i que hauria de mantenir els quaderns units. A continuació, es van doblegar els fulls per la zona del llom, col·locant-los en posició de ventall, i es va aplicar una capa d'Acetat de Polivinil (diluïda) en els espais que es formaven entre els quaderns, repetint la mateixa operació, però amb els quaderns doblegats cap a l'altre costat.	-Burro d'enquadernació. -Un escaire metàl·lic. -Una barra de fusta amb ànima de plom. -Estisores. -Serra de fusta. -PVA (Acetat de Polivinil), rectificat -Paletina petita -Paper protecció -Dos retalls de cartró. -Una taula de conglomerat. -Dos pesos de metall de 5kg cadascun. -Un martell de tefló. -Taratana.

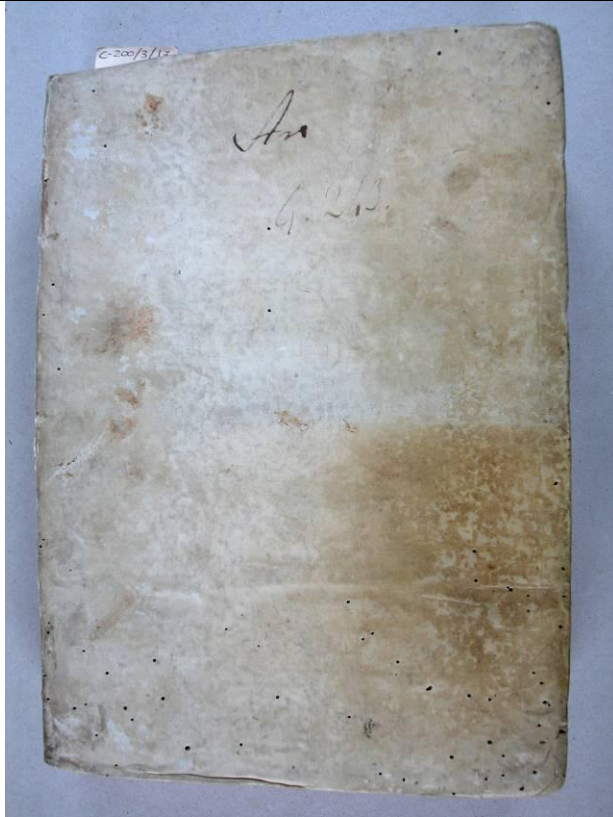
<p>Un cop aplicat l'adhesiu, es va retirar el llibre del burro i administren pressió moderada per assegurar la correcta adhesió dels quaderns.</p> <p>El llom del llibre es col·locà al cantell de la taula, sobresortint d'aquesta, perquè els quaderns no es descol·loquessin mentre s'assecava l'adhesiu.</p> <p>Passats uns minuts, quan l'adhesiu s'havia assecat prou per a mantenir units tots els quaderns, però no prou per a quedar rígid, s'arrodoní el llom del llibre amb un martell de tefló. Tot seguit es tornà a deixar el llibre amb pes entre dues taules de fusta fins que l'adhesiu es va haver assecat del tot.</p> <p>A continuació es va adherir sobre el llom del llibre un retall de tarlatana amb Acetat de Polivinil.</p> <p>-Adhesió de les trencafiles originals: Restauració de les trencafiles originals del llibre fixant els fils solts sobre un tros de paper japó. A continuació es van adherir sobre el llom del llibre amb cola polivinílica diluïda.</p> <p>Adhesió d'una tira de paper verjurat a la mida del llom per reforçar el conjunt .</p>	<p>-Cola mixta: barreja d'Acetat de Polivinil i de <i>Tylose</i>®.</p> <p>-Paper verjurat crema <i>Ingres</i>®.</p> <p>-Plegadora.</p>
<p>MUNTATGE DE TAPES I TANQUES</p>	
<p>Es van marcar, amb l'ajuda d'un cotó humit, els plecs del pergamí de l'enquadernació. Seguidament, es van adherir dos cartrons folrats amb un paper neutre de color blanc (per a evitar que el gris del cartó es veiés a través del pergamí) a l'interior de les tapes i, a la zona de llom, s'adherí un retall de paper secant.</p> <p>Adhesió del llom del llibre al paper secant de l'enquadernació amb PVA. Quan l'adhesiu es va haver assecat, encolant les pestanyes de tarlatana i les guardes del llibre a les tapes amb cola mixta.</p> <p>Assecatge amb pes.</p>	<p>-Tros de cotó fluix humitejat amb aigua.</p> <p>-Acetat de Polivinil (PVA)rectificat.</p> <p>-Paletina.</p> <p>-Cartó folrat amb paper neutre de color blanc.</p> <p>- Paper secant.</p> <p>-Cola mixta: barreja de PVA rectificada i de <i>Tylose</i>®.</p> <p>-Taulas de fusta.</p> <p>-Pesos de metall.</p>

PRESENTACIÓ

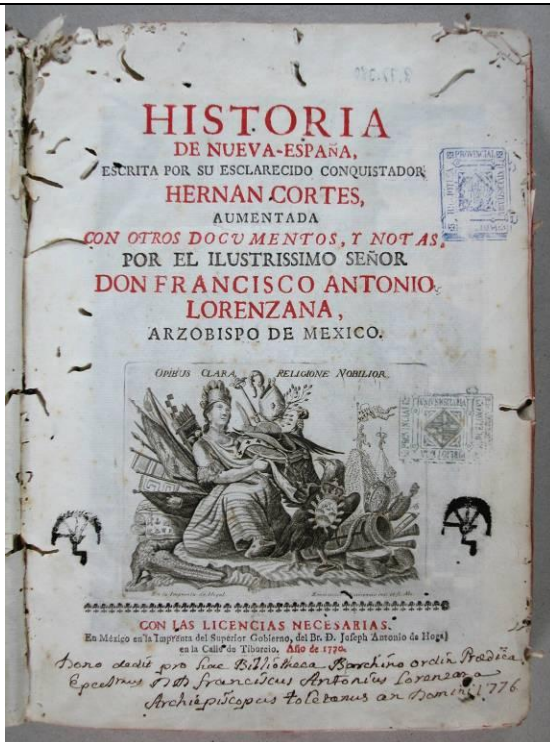
<p>Forma de presentació:</p>	
<p>-Funda de protecció: Cartó de conservació i tela de color gris.</p>	<p>-Cartó micro-canal neutre (de conservació).</p> <p>-Tela grisa (<i>Telfelx</i>®).</p> <p>-Acetat de Polivinil rectificat.</p>

IMATGES

Imatges abans del tractament

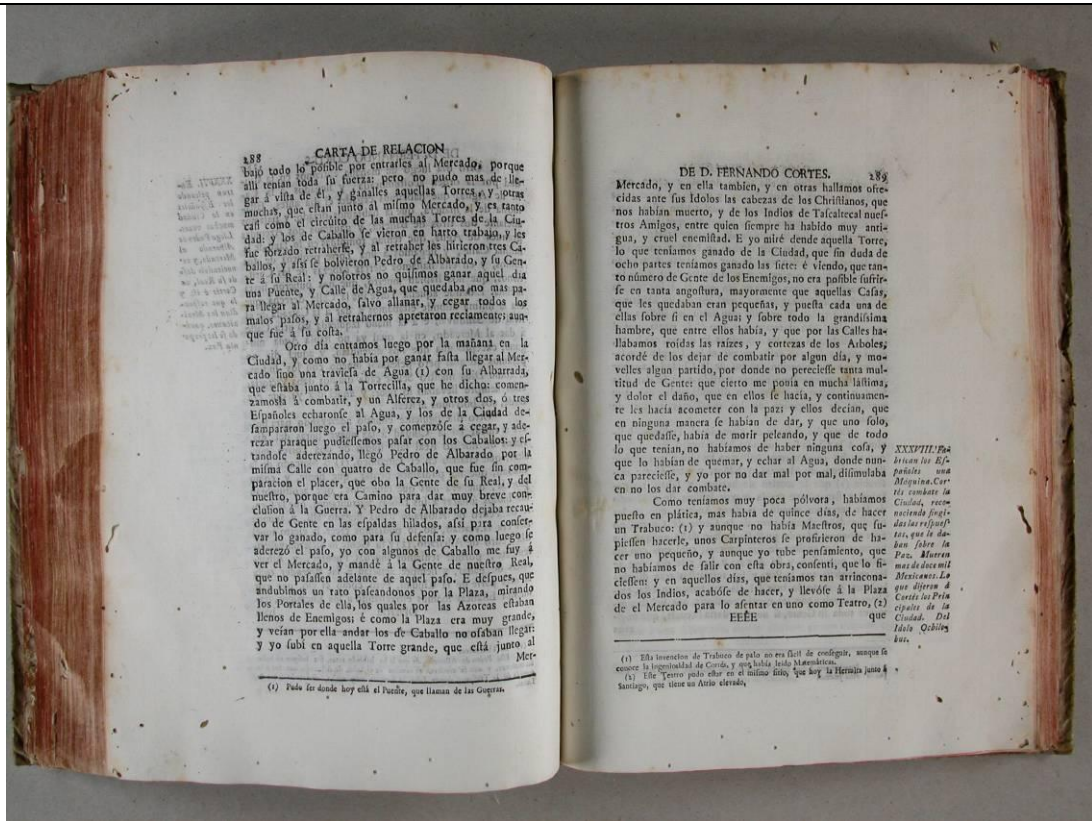
Enquadernació del llibre

Portada

Frontispici

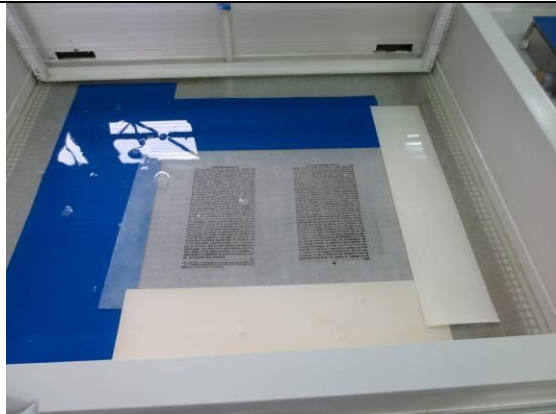

Pàgines interiors del llibre menys afectades pels insectes

Imatges durant el tractament

Detall del llim del llibre un cop separat de l'enquadernació i retirada la cola forta

Reintegració mecànica (en màquina reintegradora) de les pèrdues dels fulls amb pasta de paper

Taula de succió per a reaprestar-los

Humectació dels fulls en cambra d'humitat

Aplanat dels fulls entre papers decants

Col·locació del llibre en el burro d'enquadernació i escairat del conjunt de quaderns

Detall de les incisions

Encolat del llom del llibre amb Acetat de Polivinil diluït en aigua

Procés d'encolat del llom del llibre

Llom del llibre després d'haver-hi aplicat l'adhesiu

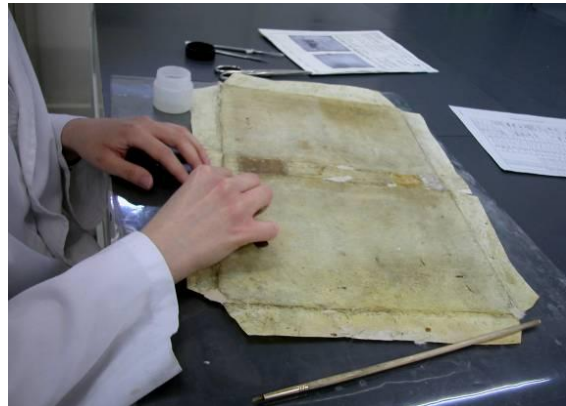
Detall del llom del llibre un cop arrodonit

Llom del llibre després d'haver-hi adherit la tarlatana i les capçades

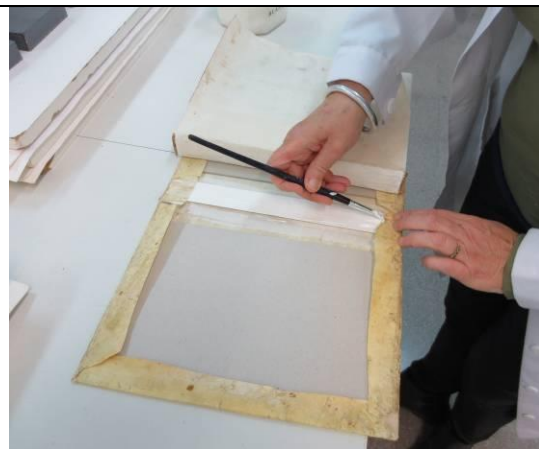
Capçades del llibre un cop adherida

Restauració de l'enquadernació de pergami

Bisellar amb un bisturí les zones del pergami amb pèrdues per a assegurar una correcta adhesió de les reintegracions .Reintegració de paper Japó en una de les cantonades del pergami

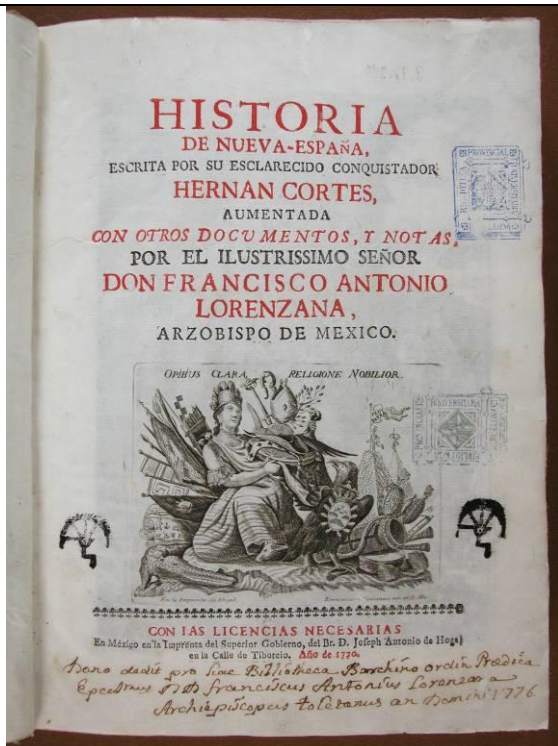

Zona interna de l'enquadernació de pergami un cop reintegrades les pèrdues i consolidats els estrips. Col·locació dels dos cartons i del llom de paper secant a l'interior de l'enquadernació

Imatges després del tractament

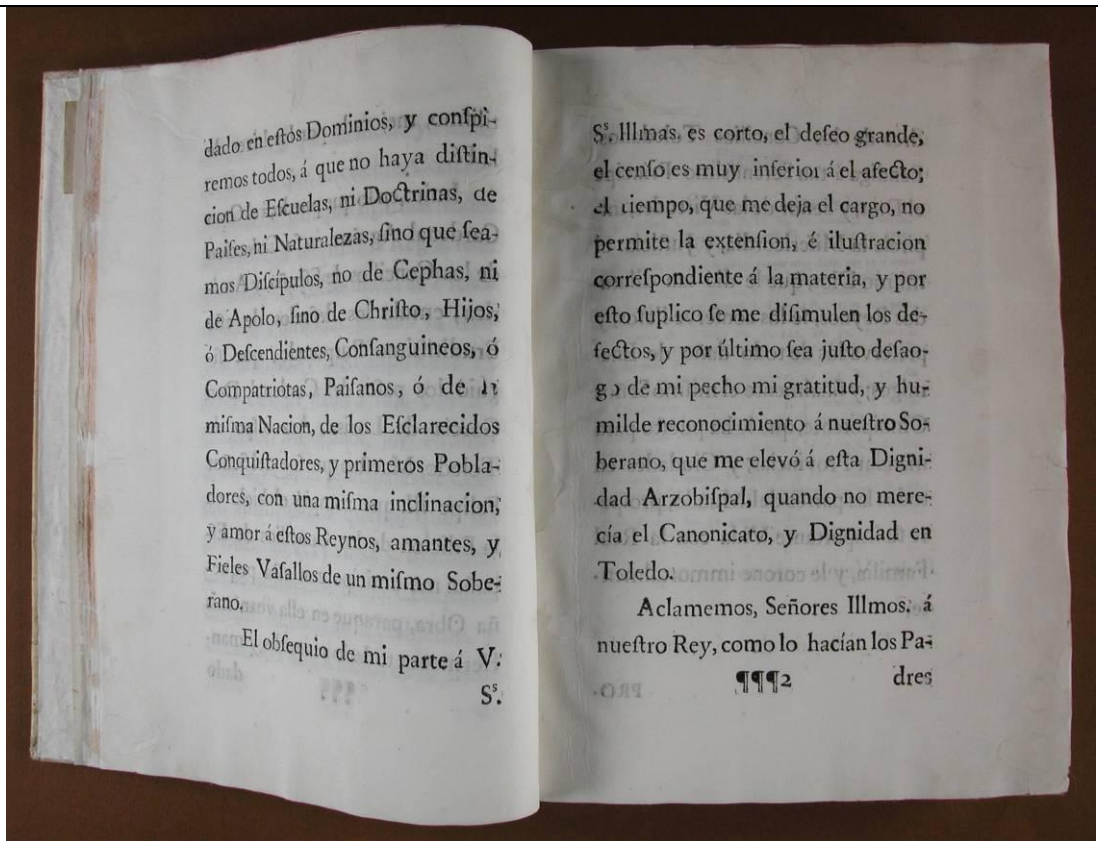
Enquadernació: part davantera i lloc del llibre

Portada

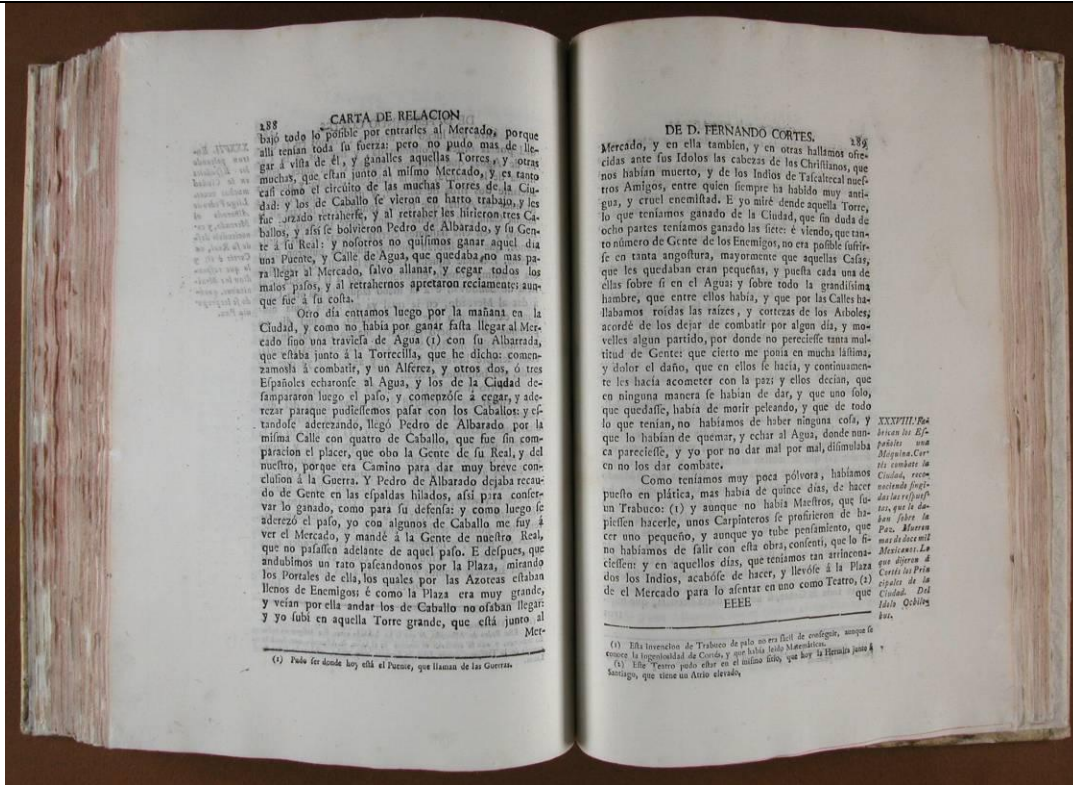
Frontispici

Pàgines més afectades pels insectes després de la restauració

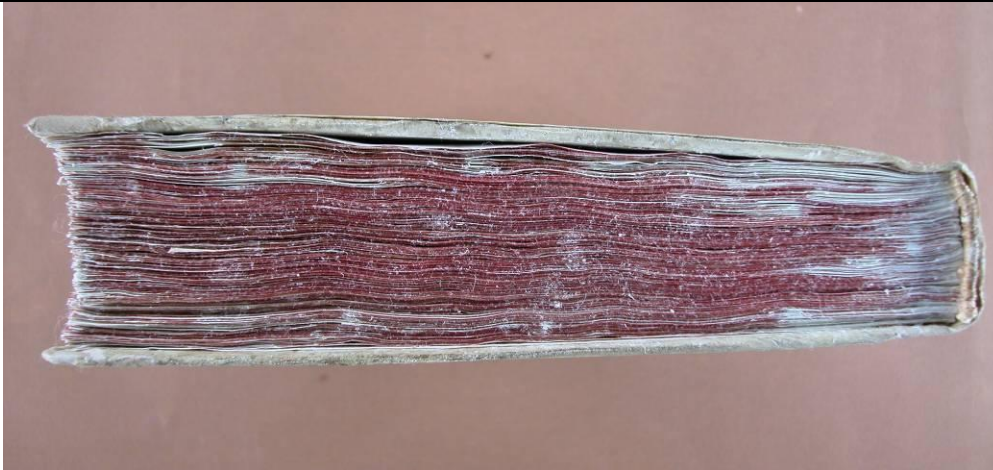

Làmines calcogràfiques després de la restauració

Pàgines interiors del llibre menys afectades pels corcs després de la restauració

Detalls

Tall superior del llibre després de la restauració